

Pályamunka:

Duna – az ihletek folyója

Tanuló: Weiss Astrid

Felkészítő tanár: Vulekovic Beata

Osztály: 7.d

Majsai Úti Általános Iskola

Tartalomjegyzék

Bevezető	4.
Duna – az ihleték folyója	4.
Forrása a németországi, Fekete erdőből ered.....	5.
A következő állomás: Ausztria	5.
Magyarországon is dicsősítik	6.
A dunamenti németek kultúrája	7.
A Dunáról Szerbiában	7.
Lepenski Vir-ről.....	8.
A Duna útja Horvátország keresztül.....	8.
Romániában is emlegetik	9.
A következő állomásunk Bulgáriában	9.
Megemlítendő: Claudio Margis könyve, “Danubius”	10.
Fényképek	10-12.

TANTÁRGYHÁLÓ tanulmányi verseny

Utószó12.

Források 13-14.

Bevezető

„A csatorna fut, fut, nyugodtan és magabiztosan a tengerbe, és ez már nem egy csatorna, egy korlátozás, egy rendelet, hanem egy nyílás, mely átadja magát minden víznek és óceánnak a világon és a rajtuk, bennük élő lényeknek.”

Így fejezte be Claudio Margis „Danubio” című könyvét, amely leírja a Fekete erdőből induló folyó útját egészen a Fekete-tengerig.

A Duna. Amikor először eszembe jutott a téma, nagyon bizonytalan voltam, hogy mi módon kezdjek bele, hiszen a Duna egy nagyon tág témakör, nagyon sok dolgot fűzhetünk hozzá. A kémiától egészen az ökológiáig. Egy kis útbaigazítással, és segítséggel, sikerült a folyót a művészethez kötnöm. Mielőtt még belekezdenének a munkába, kiemelném, hogy nem minden ország művészeti ágai tartalmazzak műveket a Dunáról. Így például Moldova sem, amelyet a folyó csak egy kicsit érint a határainál. E munka körülbelül 3 hónap alatt let megírva, időközben egyre több információ hozzáadásával és tartalmaz fordítást angol, német, szerb és horvát nyelvből. Magam is sok újat tanultam a kutatás közben, remélem Önök is érdekesnek és tanulságosnak találják munkám.

Duna – az ihletek folyója

A Duna a folyók királynője. Úgy halad át a kontinensen, ahogyan az Amazonas Dél-Amerikában. A Duna hossza 2 860 km és mindössze 10 országon keresztül halad át. Napjainkban fontos nemzetközi hajóút. Számos veszélyeztetett faj menedéke. Itt található Európa legnagyobb folyómenti ligeterdei. Madarak ezrei követik folyását vándorlataik során, hogy eljussanak az Északi sarkkör és Afrika közötti területre. A tudósok a mai napig vitatkoznak a neve eredetéről. Egyesek szerint kelta, mások iráni eredetűnek vélik. Az ókorban több neve is volt. Egyik elmélet szerint a neve, egy latin római folyóistentől, Danubius-tól származik. Danubius gyarmatosította a Duna völgyében élő népeket. Az idő során, emberek népeket a Duna völgyeiben alapítottak meg élelmet kezdtek termelni. Onnantól kezdve a Duna lírai, zenei és képzőművészeti ihlet is volt.

A zene évszázadokon, évezredenken keresztül kísérte az embert. Az őskorban az íjat nem csak vadászatra használták, hanem hangszerként is szolgált. Ebből jött létre a hangszer líra, majd a hárfá és a lant.

A festőművészet már az őskorban létezett. A barlangrajzokat emlékek megörökítésére, szépítésre használták.

A post-modernkorban az átlagos ember minden nap zenét hallgat és festményeket figyel meg. Legyen az egy díszes blúz, egy klasszikus zongoradal: a művészet úgymond kikerülhetetlen. Ez

TANTÁRGYHÁLÓ tanulmányi verseny

teszi különössé a korunkat. Pillantsunk bele az eddigi modern, új, közép- és ókorban levő Dunáról való alkotásokba.

Forrása a németországi, Fekete erdőből ered

Az ókorban a Duna alsó szakaszát *Ister-nek* hívták. Heidegger Martin, német filozófus, kihirdette a „Der Ister” című költeményt. Bár nem ő maga, hanem a német költő Friedrich Hölderin írta, amelyet a vers után a filozófus meg is említ, szerinte a vers eszméletlen. Magában foglal történelmi hivatkozásokat, leírja a folyó pusztító és egyben kegyes áramlatait. Arra a tényre fókuszál, hogyanem csak e költeményben, hanem a valóságban is a „folyó a saját nyelvén beszél.”

...	...
<i>Hier aber wollen wir bauen.</i>	<i>Itt akarunk építeni.</i>
<i>Denn Ströme machen urbar</i>	<i>Mert az áramlatok termékenyé teszik</i>
<i>Das Land. Wenn nemlich Kräuter wachsen</i>	<i>A földet. Növények meghonosodnak</i>
<i>Und an denselben gehn</i>	<i>És itt nyáron</i>
<i>Im Sommer zu trinken die Thiere,</i>	<i>Az állatok isznak vizéből,</i>
<i>So gehn auch Menschen daran.</i>	<i>úgy mint az emberek is.</i>
<i>Man nennet aber diesen den Ister.</i>	<i>Isternek nevezik e folyót.</i>
...	...

A folyó következő állomása Ausztria

Johann Strauss II – Kék Duna keringő zenei kompozíciója világszerte ismert. A dalt a valcer egy fajtája kíséri. 1866-ban komponálta. Először 1867-ben adták elő a Wiener Mannergesangsverein (Bécsi Férfi Kóruszövetség) rendezvényén.

Ausztria dunamenti partjain a vachau barack, az egyik legédesebb és legínycsiklandóbb barackfajta terem.

Johann Baptist Mayrhofer versében, az „Auf Der Donau”-ban is megemlíti.

<i>Hajó úszik a tükrös vizen</i>	<i>Auf der Wellen Spiegel</i>
<i>Régi várak tornyulnak égiesen</i>	<i>schwimmt der Kahn,</i>
<i>A fenyőerdőben suhanó, szellemi lények</i>	<i>Tannenwälder rauschen geistergleich,</i>
<i>Szívünk melege embernek képez</i>	<i>Und das Herz im Busen wird uns Weich</i>

Magyarországon is dicsősítik

Petőfi Sándor, a magyar költészet egyik legfontosabb személye is meg említette ezt a káprázatos folyót. „A Dunán” című verse, a következő sorokat tartalmaz:

*Folyam, kebled hányszor repeszi meg
Hajó futása s dúló fergeteg!*

*S a seb mi hosszú és a seb mi mély!
Minőt a szíven nem vág szenvedély.*

*Mégis, ha elmegy fergeteg s hajó:
A seb begyógyul, s minden újra jó.*

*S az emberszív ha egyszer megreped:
Nincs balzsam, mely hegessze a sebet.*

Kiskorunkban nagyszüleink, édesanyánk által a „Hinta-palinta” című mondókával ismerkedhettünk meg. Bár a mondóka nem teljesen a Dunáról szól, mégis ez egy olyan dolog, amely életünk végéig bennünk rögzül.

Hinta palinta

Régi Duna

Kis katona

Ugorj a Tiszába

A mondóka itt tekinthető meg: <https://youtu.be/7hO9K5xdmYo?t=33s>

Valamint a „Hej Dunáról fúj a szél” is egy elterjedt gyerekdal, amelyet már negyedik osztályban, ha nem is előbb tanulhatunk. A dalszöveget a citera, a magyar népi hangszer kíséri.

*Hej, Dunáról fúj a szél,
Szegény embert mindig ér
Dunáról fúj a szél
Ha Dunáról nem fújna,
Ilyen hideg sem volna
Dunáról fúj a szél*

A dal itt tekinthető meg: <https://www.youtube.com/watch?v=p-MC1KQZQ2c>

A dunamenti németek kultúrája

Bár az előbb már szó esett a németekről, szerintem meg kéne még említeni a dunamenti németeket is, hiszen Magyarországon még a mai napig is nagyszámban élnek. A dunai svábok az egykori Magyar Királyság és utódállamai, így a mai Magyarország területén élő német nyelvű népcsoport elnevezése. Többségük Bajorország és Württemberg tartományokból érkezett. A dunai svábok a németországi svábokról (Svábföld lakóiról) kapták nevüket. Manapság sok egyesület létezik a dunamenti németek kultúrájának megőrzése érdekében, mint például a szabadkai Német Népi Szövetség, Dunamenti Németek Világszövetsége, stb.

A Dunáról Szerbiában

A Duna folyót megemlíti a szerb népköltészet is. Az egyik népdalban, melyet Vuk Stefanovic Karadzic írt, a folyó piszkos vízként és megszemélyesített tárgyként szerepel. A kérdésre, hogy miért olyan piszkosan folyik, Duna válasza, hogy nem a szarvas, sem Mircseta ezredes nem piszkosítja, hanem a pokoli leányok, melyek arcukat fehérre festik, majd a folyó vizében mossák azt le.

Nem csak piszkosnak, hanem kéknek és iszonyatosan mélynek is emlegetik a Dunát.

Szerbiában létezik egy folyóirat, amely a Duna menti népek irodalmával és kultúrájával foglalkozik, Sveti Dunav (Szent Duna) néven ismert. Jelképesen, a 17. század egyik ismeretlen író költemény első sorjával, „Zravstvuj Dunaju, otce bogati!” kezdődik, amely átfordítva a Dunát életadónak és népörzőnek nevezi.

Apsolutno Romantično, egy szerbiai zenekar is megemlítette a folyót.

*Duna, mit tennék én nélküléd
Újvidék, mint egy új nap,
Benned éltem meg szenvedélyt,
És az első szerelmemet, tudd.*

*Dunave, šta bih ja bez tebe,
Novi Sad, kao Novi dan,
u tebi ja doživih strast,
i prvu ljubav, znaj.*

A dal itt hallgatható meg: <http://www.youtube.com/watch?v=uUCcFd4eBAM&authuser=0>

TANTÁRGYHÁLÓ tanulmányi verseny

A Lepenski Vir-ről

A Lepenski Vir egy fontos archeológiai lelőhely Szerbiában, a Duna jobbpartján a Vaskapuzorosban. Egy nagyobb és tíz kisebb település maradványaiból áll.

Hét település lakóhelyét fedezték fel ott. A házak a folyó felé néztek, ez volt a városok központja. A házak alapja egy 60 fokos körívk vagy egy egyenlő szárú háromszög, amely eltér a szokásos négyzet vagy a kör alapú házaktól.

Az ott talált szobrokat két fajtára oszthatjuk, a geometriai alakokat ábrázolóokra és a humanoid figurákra. A humanoid figurák arca realista alapú, sőt, kicsit őskori vénuszra emlékeztet. Szakáll, karok, kezek és stilizált haj is gyakran található rajtuk.

A Duna útja Horvátország keresztül

Josipa Lisac, egy híres horvát énekesnő dalja “Gdje Dunav ljubi nebo” (Ahol a Duna az eget csókolja) nagyon ismert a Balkánon.

*Mutasd meg merre csókolja a Duna az eget
miért vagyunk oly' messze egymástól
ébredsz fel, utálom az ilyen estéket
kívánj meg és angyalokkal gyere*

*Takarj be,
s rejtj el mindentől
emlékezz és védjél meg,
s hazudj megint*

*Pokazi mi gdje Dunav ljubi nebo
o zasto smo sada toliko daleko
probudi me, ja mrzim ove noci
pozeli me i sa andjelima dodji*

*Umotaj me i sakri
me od svega
zadrzi sjecanja, zastiti me
i opet nesto slazi*

A sláger itt hallgatható meg: http://www.youtube.com/watch?v=qKlqMQ_Sdqw&authuser=0

TANTÁRGYHÁLÓ tanulmányi verseny

Romániában is emlegetik

A román zeneszerző, zenekarvezető és karmester Ion Ivanovici máig legismertebb műve a “Valurile Dunarii” (*Duna hullámain*) című keringője. Nem csak az énekes és dalszövegíró Szécsi Pál a keringő dallamára írt egy dalt, hanem az egyik legsikeresebb román énekesnő, Corina Chiriac is. A következő részlet a “Valurile Dunarii” című dalból van.

...	...
<i>A meséjük most egy tánc</i>	<i>Povestea lor e-acum un dans</i>
<i>Egy valcer dallama</i>	<i>E melodia unui vals</i>
<i>A Duna énekli és vezeti</i>	<i>Ce-l duce Dunărea cântând</i>
<i>Az ezüst hullámain</i>	<i>Pe unda ei cea de argint</i>

A dal itt hallgatható meg: <https://youtu.be/ucfmFK9q4Ic>

A következő állomásunk Bulgária

A bolgár himnuszban is megemlegetik a Dunát.

...	...
<i>A büszke Öreg-hegy</i>	<i>Горда Стара планина,</i>
<i>Mellett a Duna csillog kéken</i>	<i>до ней Дунава синей,</i>
<i>A Nap Trákiát megvilágítja</i>	<i>слънце Тракия огрява,</i>
<i>És a Pirin-hegységen halad át</i>	<i>над Пирина пламеней.</i>

A dal itt hallgatható meg: https://www.youtube.com/watch?v=I_ao4MvUboE

TANTÁRGYHÁLÓ tanulmányi verseny

Megemlítettendő: Claudio Margis könyve, a „Danubius”

Az olasz író, Claudio Margisa a folyó forrásától a Fekete erdőtől, a Balkánon keresztül a Fekete-tengerig, egy izgalmas utazásra visz bennünket. A kreatív írásmód kellemesen összefűzi az író élményeit. Amint az ember a kezébe veszi a könyvet, nehezen teszi le. A könyv hangsúlyozza az európai ember számára Habár a Duna csak egy kis részlete az európai kultúrának, mégis nagy jelentősége van.

A Duna a festőművészetben, fényképészetben

1. Szerbia

A festő Dimitrij Pecic, 2015. május 25-én kiállított, a Dunát ábrázoló műve:



Dunavski Dijalozi (Dunai dialógus) nevű kortárs képzőművészeti fesztivál otthona az európai festőművészeknek. Újvidéken 2013-ban sor került a Duna témájával foglalkozó művek kiállítására.



TANTÁRGYHÁLÓ tanulmányi verseny

2. Magyarország

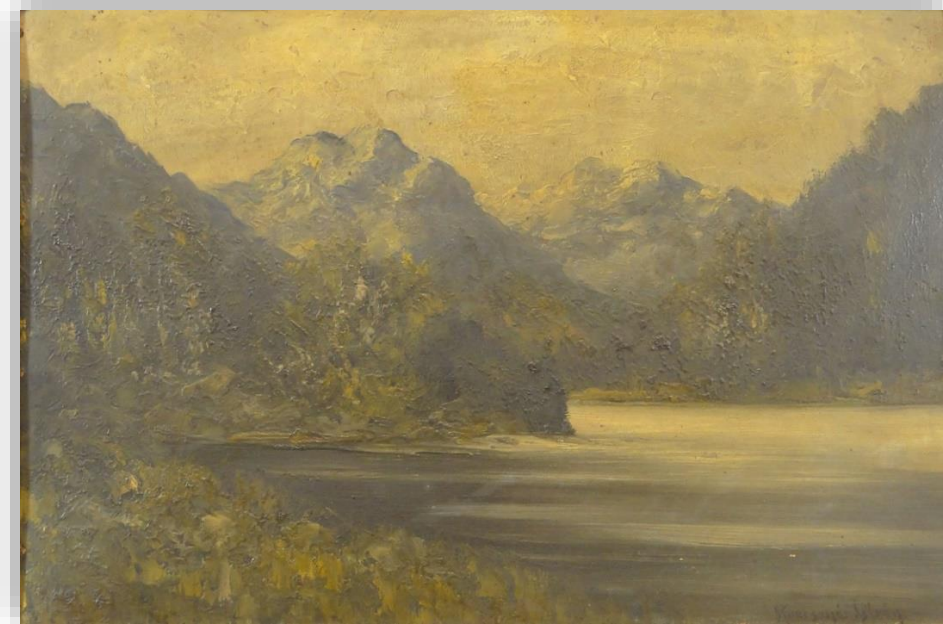
Joseph és Peter Shaffer – Buda és Pest (1787)

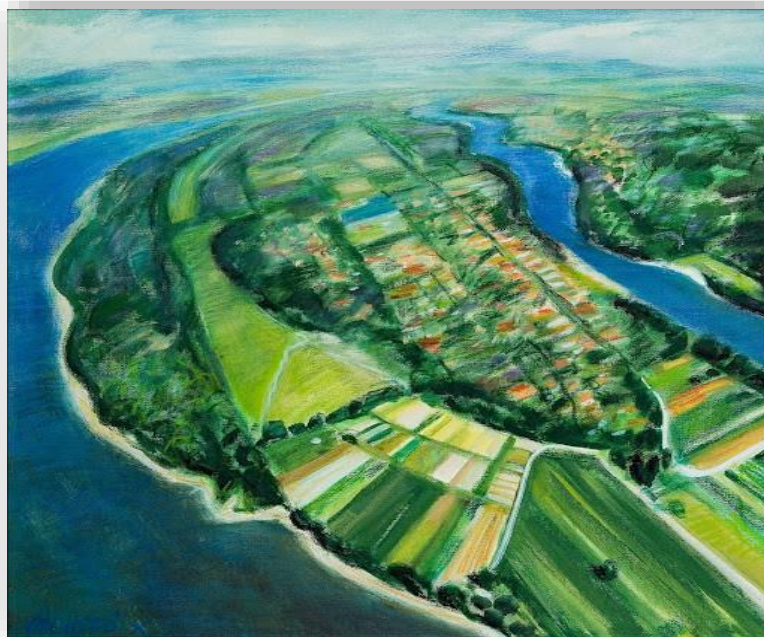


Bényi Éva – Duna-parti séta



Krecsmár István – A Duna a Kárpátok között





Utószó

Az emberiség a története során inspirációt talált a természetben és a körülötte lévő dolgokban. A „legnemzetközibb” folyó több művet inspirált, ahogy az fent említett. A „Der Ister”-től, a Kékduna keringőig, a Josipa Lisac “Gdje Dunav ljubi nebo” daláig, minden dunamenti nép kulturális életében, hol többet, hol kevesebbet, a Duna fontos szerepet játszott. Még ha Olaszországot a folyó nem is érinti, még az író Claudio Margis is felismerte a Dunában rejlő csodát. Fontos, hogy a kulturális hagyományainkat továbbra is óvjuk, hogy a következő évtizedekben se merüljön feledésbe a „folyók királynője”, a mi szép Dunánk. Ahogy a Duna összeköti folyásával az európai országokat amelyeken átmegy, a motívuma azokban az országokban összekötötte a kultúrájukat és szokásaikat, úgy az ő különbségeik egyesülnek a Duna szimbolikájával és jelentésével.

*Elsötétül, s szürkül a Duna,
Nyújtózik most még egy nagyot,
Komoran, de hölgyként búcsúzik,
S nem hagy hátra, csupán fagyot.
-Rádi Richárd-*

TANTÁRGYHÁLÓ tanulmányi verseny

Források

Írásos:

Martin Heidegger- Hölderins Hymne: Der Ister
(2. kiadás 1993, Vittorio Klostermann)

Petőfi Sándor Összes Költeményei
(2007-es kiadás, Szépirodalmi könyvkiadó)

National Geographic – VODA: Svet Je Zedan
(2010 április, a magazin 42.-ik kiadása)

Claudio Margis – Danubio
(2013, Garzanti Libri)

Arday István, Dr. Nagy Balázs, Sáriné Dr. Gál Erzsébet – Földrajz Tankönyv 9. Osztályosoknak
(1. kiadás 2015, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet)

Immo Eberl – Die Donauschwaben
(2. kiadás 1989, M. Liehners Hofbuchdruckerei)

Ingomar Senz – Donauschwäbische Geschichte
(2. kiadás 1997, Universitas Verlag)

Josef Volkmar Senz – Geschichte der Donauschwaben
(7. kiadás 1987, Amalthea Verlag)

Internetes:

https://en.wikipedia.org/wiki/H%C3%B6lderlin's_Hymn_%22The_Ister%22

<https://www.posterlounge.de/donaulandschaft-mit-schloss-woerth-bei-regensburg-pr195202.html>

http://gedichte.xbib.de/Mayrhofer_gedicht_Auf+der+Donau.htm

<https://www.youtube.com/watch?v=p-MC1KQZQ2c&index=8&list=PLxeobsc2iscCHBzruJVasVmz7z1EEk7Tf>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Dunai_sv%C3%A1bok

<http://katleyplanetbg.blogspot.rs/2015/06/beli-dunav-part-one-danube-songs-from.html>

TANTÁRGYHÁLÓ tanulmányi verseny

<https://www.google.rs/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=34&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiS9dz-r9HSAhWCVRoKHYkwCsw4HhAWCCwAw&url=https%3A%2F%2Fdundjerin.wordpress.com%2F2003%2F10%2F11%2F%25D0%25B4%25D1%2583%25D0%25BD%25D0%25B0%25D0%25B2%25D0%25BE%25D0%25BC-%25D0%25BA%25D1%2580%25D0%25BE%25D0%25B7-%25D1%2581%25D1%2580%25D0%25BF%25D1%2581%25D0%25BA%25D1%2583-%25D0%25BF%25D0%25BE%25D0%25B5%25D0%25B7%25D0%25B8%25D1%2598%25D1%2583%2F&usg=AFQjCNElteqSp3EQGGRiszeIURdE9Hy3jg&sig2=tICnXCaHDNj5Ie5-AxtA-Q>

<http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/reviews/book-of-a-lifetime-danube-by-claudio-magris-2027380.html>

<https://frontiersjournal.org/wp-content/uploads/2015/09/GUGOLD-FrontiersXV-BookReview.pdf>

<http://www.novosti.rs/vesti/kultura.71.html:575944-Knjiga-Lepenski-vir-Zivot-drevnih-ribolovaca>